

Til Kultur- og likestillingsdepartementet

20.09. 2024

Høring – Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet

Norsk Friluftsliv representerer de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge, med til sammen rundt en million medlemskap og 5000 lokale lag og foreninger. Friluftsliv er Norges desidert største fritidsaktivitet og er en svært viktig del av norsk kultur. Friluftsliv er lavterskel og er den aktiviteten folk oppgir at de ønsker å gjøre mer av. Mulighetene for et rikt og variert friluftsliv er svært viktig for det norske folks livskvalitet og helse.

Innledning og hovedkommentarer:

Statens overordnede mål for idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle. Tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet skal bidra til å gi befolkningen mulighet til å drive aktivitet.

For medlemsorganisasjonene i Norsk Friluftsliv er midlene viktige fordi de gir mulighet til å tilrettelegge for aktivitet lokalt, resultatet av tilretteleggingen er viktig for hele den norske befolkning. Da nesten alle i Norge gjør friluftsliv jevnlig og over 70% gjør friluftsliv flere ganger i måneden.

- Vi støtter forslaget om å gå vekk fra «kø-ordningen» og over til en ordning der man vektlegger behov og medvirkning fra brukergruppene.
- Vi er glade for at forslaget viderefører tilskudd på inntil 50% til friluftslivsanlegg.
- Vi støtter også målet om en enklere og mer forutsigbar ordning, noe som er spesielt viktig for frivillige organisasjoner og friluftslivet. Det er også avgjørende å stille klare krav til lokal forankring av planlagte tiltak, samt kartlegging av kommunenes behov og status. Vi mener derfor at en forenklet ordning også må behandles på kommunalt nivå. Det er viktig med medvirkning på lokalt plan også for denne type anlegg.
- Norsk Friluftsliv savner en tydelig inkludering av FN's bærekraftsmål i anleggsordningen. Både bærekraftig areal- og materialbruk, herunder arealnøytralitet bør være grunnleggende for alle prosjekter som mottar tilskudd.
- Vi støtter ikke forslaget om at for å være en søknadsberettiget frivillig friluftslivsorganisasjon så må idrett, friluftsliv eller fysisk aktivitet stå eksplisitt nevnt i hovedformålet. Vi mener

primært at medlemmer i Norsk Friluftsliv bør være søknadsberettiget. Se utdypning senere i dokumentet.

- Vi ønsker å poengtere viktigheten av fylkeskommunenes rolle til å se anleggsbehovene i sammenheng og på tvers av kommunegrensene. Fylkeskommunene bør også ha mulighet for å avslå søknader, når de ser at visse typer anlegg er godt dekket i et område.

Nærmiljøet er viktig

Aksjonsradiusen endres gjennom livet og livsfasene. Barn og voksne har en aksjonsradius på 400 meter fra hjemmet, mens ungdom beveger seg opptil 1000 meter fra hjemmet. (Kilde: Departementenes handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009). Hvis møteplasser, aktivitetsarenaer, grønne områder og nærfriluftslivsområder skal være tilgjengelige må de være i nærheten av der folk bor. Dette er områder som har en avgjørende betydning for bedring av folkehelse. Derfor er det viktig at spillemiddelordningen legger til rette for å bevare og utvikle nærfriluftslivsområdene på en slik måte at de opprettholder sin attraksjonsverdi. I nytt forslag til spillemiddelordning må altså åpne anlegg, som friluftslivsanlegg, prioriteres til fordel for lukkede anlegg.

Konkrete innspill til forslaget:

Hvem er søknadsberettiget:

I forslaget er det et krav at for å være søknadsberettiget må organisasjonen ha idrett, fysisk aktivitet eller friluftsliv i sitt formål. I en rapport fra Oslo Economics fremkommer det at 6 av 11 fylkeskommuner mener det er for få friluftslivsanlegg til å dekke behovet. Totalt 67 av de spurte kommunene deler denne oppfatningen. Rapporten viser også at det er få friluftslivsanlegg som er søkt om av friluftslivsorganisasjonene. Det er mange grunner til at våre lag og foreninger ikke søker, blant annet manglende kunnskap om ordningen og at de kan søke.

Norsk Friluftsliv har etterlyst en forenklet løsning for mindre anlegg, som ofte er det friluftslivet trenger. Vi er derfor glade for at det foreslås en enklere og mer forutsigbar ordning, men som vi har skrevet over støtter vi ikke at ordningen kun skal behandles på fylkeskommunalt nivå. På den annen side er det et paradoks at samtidig som en forenklet løsning foreslås, ekskluderes svært mange av organisasjonene som trenger anleggene fra å søke. Norsk Friluftsliv ber om at alle våre medlemsorganisasjoner får mulighet til å søke spillemidler på lik linje med organisasjonsleddene i norsk idrett. Alle våre medlemmer tilfredsstillende følgende krav (vedtektenes punkt 2):

Medlemskap [i Norsk Friluftsliv] kan søkes av frivillige organisasjoner som tilfredsstillende følgende krav:

- baserer seg på individuelt medlemskap og er åpen for alle

- har friluftsliv som sitt hovedformål eller en vesentlig del av aktiviteten
- ikke har motorisert ferdsel eller organisert konkurranseaktivitet som hovedformål
- er landsdekkende, eller har et medlemstall på mer enn 10.000 individuelle medlemmer
- arbeider i overensstemmelse med NORSK FRILUFTSLIVs formål som er beskrevet i punkt 1 d.

I høringen står det at noen friluftslivsorganisasjoner vil falle utenfor. I realiteten vil 11 av 19 medlemsorganisasjoner i Norsk Friluftsliv falle utenfor ordningen med den foreslåtte endringen. Norsk Friluftsliv har totalt 19 medlemmer, hvorav 5 er medlemmer av Norges Idrettsforbund som egne særforbund og automatisk søknadsberettiget. De som nevner friluftsliv i sitt formål er Norges Jeger- og Fiskerforbund, Den Norske Turistforening og Skiforeningen. De øvrige 11 vil, slik vi forstår det, ikke automatisk kunne søke spillemidler. Se vedlegg for oversikt over formål.

Kulturdepartementet har mulighet for å vurdere søknadene basert på skjønn, men for at dette skal være en reell skjønnsvurdering må departementet legge de faktiske forholdene til grunn. Vi vet at Norges Speiderforbund fikk avslag på sin søknad om å bli søknadsberettiget i 2024, basert på at de ikke hadde idrett, fysisk aktivitet eller friluftsliv eksplisitt nedskrevet i sin formålsparagraf. Norges Speiderforbund har hatt samme innhold i sin formålsparagraf i snart 100 år: Å utvikle selvstendige og ansvarsbevisste mennesker som kan bidra til å skape en bedre verden. Speiderbevegelsen benytter friluftsliv som metode i sitt virke, og ingen vil være uenige i at speiderorganisasjonene er friluftslivsorganisasjoner. Vi tror ikke at å ekskludere på denne måten er tilsiktet, og foreslår derfor en endring i ordlyden slik at friluftslivsorganisasjonene fortsatt vil være søknadsberettiget for anleggsmidler:

Nytt forslag hvem er søknadsberettiget:

Primærstandpunkt: Norsk Friluftsliv ber om at retningslinjene endres slik at kravet om medlemskap i Norsk Friluftsliv er tilstrekkelig for å være søknadsberettiget aktør. Dette bør også gjelde for tilskudd til løypetiltak og overnattingshytter i fjellet, samt tilskudd til overnattingshytter ved kysten og i lavlandet.

Sekundært standpunkt: For å være søknadsberettiget må organisasjonen ha idrett, fysisk aktivitet eller friluftsliv i sitt formål, eller som en vesentlig del av aktiviteten.

Vi ber også at alle medlemmene av Norsk Friluftsliv skal kunne søke på alle anleggs kategorier.

Behovsprøving:

Vi støtter forslaget om å gå vekk fra «kø-ordningen» og over til en ordning der man vektlegger behov og medvirkning fra brukergruppene. Utfordringen er imidlertid at både kommunene og fylkeskommunene fortsatt mangler verktøy, ressurser og ofte også

kompetanse til å gjøre gode nok behovskartlegginger, og ikke minst til å kjenne behovene til de innbyggerne som ikke har et idrettslag eller en annen organisasjon å lene seg på. Det er heller ikke avklart hvilke behov og hvilke meninger som skal veie tyngst. Ofte blir idrettsråd i kommunen tatt med i vurderingene, men disse representerer dessverre ikke hele befolkningen, og man får et skjevt utvalg igjen og igjen.

Fylkeskommunale prioriteringer basert på behovsvurderinger:

Norsk Friluftsliv støtter at det fremdeles er fylkeskommunene som skal være ansvarlig for å forvalte tilskuddsordningen. Det bør være formålet og nytteverdien til prosjektet/ anlegget som er avgjørende for tildelingen. Krav om grundige behovsvurderinger vil underbygge fylkenes beslutning. Vi støtter de tre foreslåtte kriteriene, og spiller inn et fjerde kriterium som dreier seg om allmennhetens tilgang til anlegget. Åpne anlegg som kan brukes av hvem som helst, når som helst, vil stimulere til mer og bredere aktivitet enn lukkede anlegg som haller.

Nytt kriterium:

- Åpne anlegg som alle har tilgang til.

Kommunale behovskartlegginger basert på bred og inkluderende medvirkning

Vi støtter kravet til kommunale behovskartlegginger. Men for å få til en god kartlegging, må kommunen ha oversikt ikke bare over idretten, men også annen frivillighet inkl. friluftslivet. Friluftslivet må inviteres inn, få informasjon om ordningen og oppfordres til å komme med sine anleggsbehov. Den manglende medvirkningen fra de frivillige friluftslivsorganisasjonene påvirker med stor sannsynlighet antall søknader.

For å sikre en slik reell medvirkning må kommunen skaffe og holde oppdatert en oversikt over frivilligheten og sørge for gode medvirkningsprosesser.

Forankring i kommunal plan

Under punkt 4.2.2 foreslås det at «*anlegg må være «omtalt og prioritert» i en kommunal plan som omhandler idrett og fysisk aktivitet*». Det er flere kommuner som har egne planer for frivillighet og friluftsliv. Slik vi leser ordlyden i det nye forslaget, vil det i disse kommunene være utfordrende å kunne søke om midler til tiltak for friluftslivet, da disse planene ikke omhandler både idrett og fysisk aktivitet – kun det sistnevnte. Vi foreslår derfor at teksten endres til «*idrett, friluftsliv **eller** annen fysisk aktivitet*».

Vi støtter kravet om at nærmiljøtiltak kun kan få støtte dersom det inngår i en kommunal plan. Vi vil likevel advare om at ordningene ikke må bli for byråkratiske, spesielt den

forenklede ordningen, som jo nettopp skal være enkel. I den forenklede ordningen må kommunens rolle ivaretas, slik vi forstår forslaget vil søknaden behandles kun av fylkeskommunen og løpende. Vi er redd for at dette ytterligere vil styrke posisjonen til de som allerede har kunnskap, og ressurser til å søke.

Hva friluftslivsorganisasjonene kan søke på?

Vi foreslår også at det for friluftslivets del inkluderes flere anleggstyper i listen over det som man kan søke midler til. Når økt fysisk aktivitet i befolkningen som helhet er målet, bør også turmål som motiverer og som er aktivitetsskapende av natur – som for eksempel utkikkstårn, bål- og rasteplasser – være søknadsberettigede. Disse kategoriene kan inngå i den forenklede ordningen.

Vi ber videre om at departementet reverserer endringene som ble gjort i 2020 (tildeling 2021). Før endringen kunne friluftslivsorganisasjonene søke på alle anleggskategorier under pkt. 2.6. Med justeringen for 2020 (tildeling 2022) er organisasjonene i friluftslivet begrenset til å søke om tilskudd til nærmiljøanlegg og friluftslivsanlegg. Med unntak av Den Norske Turistforening og Norges Jeger- og fiskerforbund som kan søke på alle kategorier.

Søknadsberettigede aktører

Norsk Friluftsliv støtter alternativ b) under punkt 4.5, som sier at alle søknadsberettigede kan søke om tilskudd til alle typer anlegg.

Overgangsperiode:

Hvis majoriteten av friluftslivsorganisasjonene ikke kan søke spillemiddel på grunn av at deres formål ikke ivaretar ordningens kriterier, må overgangsordningen være på minimum 4 år. Da det er den tiden det tar å endre organisasjonenes formål.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Siri Meland
fagsjef myndighetskontakt

Oversikt over medlemsorganisasjonenes formål per 10.09. 2024:

1. Norges Jeger- og Fiskerforbunds

formål er å ivareta våre muligheter for å utøve jakt, fiske og friluftsliv i all framtid.

2. Norges Speiderforbund

Speidingens formål er å utvikle medlemmene til å bli «selvstendige og ansvarsbevisste mennesker»

3. Norges Sopp- og nyttevekstforbund

Forbundet skal

- virke for økt kunnskap om og økt bruk av sopp og nyttevekster blant medlemmene og i samfunnet, herunder sopp og nytteveksters kulinariske, ernæringsmessige og kunst- og håndverksmessige verdier og bruksområder, samt etnobotanikk og etnomykologi.
- tilrettelegge for at bærekraftig innsamling av sopp og nyttevekster kan være en kilde til inkluderende og helsebyggende friluftaktiviteter.
- delta i arbeidet med å bevare artsmangfoldet i naturen og i å opplyse om artenes samspill med andre organismer, samt deres nyttige og skadelige virkninger.
- virke for både allmenn og vitenskapelig interesse innen fagområdene sopp og nyttevekster.
- opptre på vegne av medlemsforeningene overfor sentrale myndigheter, landsomfattende organisasjoner/organer og lignende

4.DNT:

Den Norske Turistforening (DNT) skal arbeide for et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv, for sikring av allemannsretten og friluftslivets natur- og kulturgrunnlag.

5.Skogselskapet:

Vårt formål er å fremme forståelsen for skogens mangesidige betydning og å arbeide for et godt skogbruk. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet.

Vi jobber aktivt med å øke kunnskapen om skog og bærekraftig skogbruk. Vi ønsker at både barn og voksne skal få oppleve og forstå hvor verdifull skogen er – enten interessen er skogbruk, friluftsliv eller naturvern.

6.Røde Kors:

Organisasjonens formål er å beskytte liv og helse og sikre respekt for enkeltmennesket.

7.Dykkeforbundet:

Norges Dykkeforbund (heretter også kalt NDF) sitt formål er å fremme dykkeidretten i Norge, og representere idretten internasjonalt gjennom:

- a) Å samle og lede dykkeklubbene og bidra til samarbeide mellom dem.
- b) Å holde klubbene og andre organisasjonsledd ajour med utviklingen innen dykkeidretten på de sportslige, tekniske og vitenskapelige områdene.
- c) Å legge forholdene til rette for at opplæring innen sportsdykking i organisasjonsledd, dykkeskoler og opplæringssteder blir effektiv og trygg.
- d) Å legge forholdene til rette for sikker utøvelse av dykkeidretten.

8. Norges klatreforbund:

Norges klatreforbunds formål er å fremme klatresporten i Norge og å representere den internasjonalt. NKF skal virke for en sikker og naturvennlig utvikling av klatresporten. Arbeidet skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd.

9. Padleforbundet:

Norges Padleforbunds (NPFs) formål er å fremme padlesporten i Norge, og representere padlesporten internasjonalt. Arbeidet skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet.

10. Seilerforbundet:

NSFs formål er å fremme seilidrett i Norge, og representere seilidrett internasjonalt og å fremme seiling som aktivitet. Arbeidet skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet.

11. Orienteringsforbundet:

12. Skiforeningen:

Formålet har siden starten vært å skape gode skiopplevelser i Oslomarka og Holmenkollen, å jobbe for utbredelse av skiidrett og annet friluftsliv og fra 1892 å arrangere Holmenkollrennene

13. Kennelklubben

NKKs formål er å ivareta hundens og hundeholdets interesser i Norge, samt bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og hundesport, samt forvaltningen av den enkelte hunderaser. NKK skal også arbeide for etisk riktig behandling av hunder, og for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard, bruksegenskaper og rasens sunnhet.

14.4H

4H skal utvikle en aktiv og samfunnsengasjert ungdom med ansvarsfølelse og respekt for natur og mennesker. Grunnlaget for organisasjonens arbeid finnes i naturbruksnæringene og lokalmiljøet.

15.Forbundet Kysten

Forbundet KYSTEN er en landsomfattende organisasjon for vern av norsk kystkultur. Formålet er i samarbeid med andre kulturverninteresser å styrke vår identitet som kystfolk.

Dette skal skje gjennom å

- Fremme bevaring og allmenn bruk av tradisjonelle fartøyer, bygninger, anlegg og kystmiljø for øvrig.
- Drive opplysningsarbeid for å øke forståelsen for verdien av menneskelige og kulturelle tradisjoner i vår kysthistorie.
- Vedlikeholde og utvikle tradisjoner i næring og håndverk, sjømannskap og livsform.
- Øke den faglige standard i vedlikehold og sikkerhet ved bruk av fartøyer og anlegg.

16.Kristen idrettskontakt

KRIKs formål og misjon, nedfelt i våre vedtekter, er å bevare, inspirere og vinne idrettsfolk til kristent liv både i idrettslag og menighet. Vi ønsker å inkludere idrettsfolk fra forskjellige tros- og kirkesamfunn. Vårt arbeid bygger på det objektive frelsesgrunnlag som er lagt ved Jesus Kristus og hans soning for våre synder og hans oppstandelse til rettferdiggjøring slik som det står uttrykt i Den Hellige Skrift og i den apostoliske trosbekjennelse.

I vedtektenes bekjennelsesparagraf står det: Bare de som bekjenner seg som kristne og er positivt innstilt til KRIK sitt arbeid, kan velges eller oppnevnes til tillitsverv innen KRIK.

17.KRUM/KFUK speiderne

Norges KFUK-KFUM-speideres mål er å fremme og drive et speiderarbeid for å hjelpe barn og unge til å utvikle en kristen tro og oppdra dem til ansvarsbevissthet, selvstendighet, samfunnsmessig engasjement, mellomfolkelig forståelse og respekt for naturens verdi. (§2 i Grunnreglene).

18.Norges Turmarsjforbund

Norges Turmarsjforbunds formålsparagraf er å fremme turmarsjaktiviteter i Norge. Med dette menes arrangement for ALLE av typen, vandringer, sykkelturner, svømming og skiturer.

19.Syklistene

Syklistenes Landsforening (SLF) er syklistenes interesseorganisasjon, og arbeider for å fremme sykling i Norge og sykkel som transportmiddel. Økt sykling har positive effekter for folkehelse,

miljø og trafikkavvikling, og bidrar til utvikling av mer tilgjengelige, attraktive og tryggere byrom for alle aldersgrupper

